

CENTER FOR
THE DEFENCE OF
THE INDIVIDUAL

המוקד להגנת הפרט

مركز الدفاع عن الفرد

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده ٤
القدس ٩٧٢٠٠
هاتف. ٠٢. ٦٢٨٣٥٥٥
فاكس. ٠٢. ٦٢٧٦٣١٧

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

1967
2017
חמסון
FIFTY
חמישים

תאריך: 5.9.2017
בתשובה נא לציין: 99189

במייל

לכבוד
עו"ד אורית קוטב
המשנה לעניינים אזרחיים
פרקליטות המדינה

שלום רב,

הנדון: הגשת תביעות נזיקין כנגד בני משפחות (עזבונו) מבצעי פיגועים

1. במהלך חודש יוני התבשרנו באמצעות אמצעי התקשורת השונים על מדיניות חדשה שעיקרה הגשת תביעות כנגד בני משפחותיהם של מבצעי פיגועים. למיטב ידיעתנו הוגשו עד כה שתי תביעות: כנגד העזבונו של קונבר, וכן כנגד העזבונו של אבו סביח. עם זאת על פי הפרסומים נבחנת הגשת תביעות נוספות.
2. בכתבה שפורסמה בעיתון הארץ ביום 2.7.2017 נמסרה תגובת הפרקליטות ביחס לתביעה כנגד משפחת קונבר ולפיה "תביעה זו שבסיסה באירוע טרור בו נרצחו חיילים נועדה להשיב לקופת המדינה את הוצאות הכרוכות באירועים מעין אלה, וכן להעביר מסר חד וברור לפיו המדינה תבוא חשבון גם בפן האזרחי עם מבצעי פעולות איבה". (ראו קישור לכתבה: <https://www.haaretz.co.il/news/politics/.premium-1.4215604>)
3. כידוע, המדינה בכובעה האחר, המינהלי, מיהרה לנקוט בכל אחד מהמקרים הנ"ל בצעד הדרקוני של הריסת בית המפגע תוך שימוש תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945. בכך הותירה המדינה את בני משפחתו של מבצע הפיגוע (ובכלל זה אשתו, ילדיו הקטינים או הוריו הקשישים) ללא קורת גג. זכויותיהם הבסיסיות ביותר של בני המשפחה הוקרבו אם כן על מזבח ההרתעה הכללית, בלי שניתן להם כל סעד. זאת חרף הידיעה הברורה שלא היתה להם כל מעורבות בפיגוע וכי הם מוענשים על לא עוול בכפם. לא ניתן לנתק את הגשת התביעה הנזיקית כנגד אותו עזבונו עצמו (היורשים) מהקשר כללי זה. מדובר בהתנהלות הנגועה בחוסר תום לב ומעוררת תחושה קשה של חוסר צדק, גם אם, בשונה מהשימוש בתקנה 119, צעד זה מוגבל לרכוש העזבונו בלבד ולא ניתן באמצעותו לרדת לנכסי בני המשפחה.
4. ככלל תביעה אזרחית שמטרתה השבת הוצאות לקופת המדינה היא אכן דבר ראוי המשרת את האינטרס הציבורי, אולם, כאמור, זמן קצר קודם לכן דאגה המדינה להחריב לחלוטין (באמצעות אטימה או הריסה) את בית המשפחה, אשר במרבית המקרים הינו הנכס היחיד שהינו בעל ערך בעיזבונו. השימוש

בתקנה 119 מחד והגשת תביעות נזיקיות מאידך הוא בבחינת תרתי דסתרי, עניין המעיד לכאורה על כך כי מטרתה האמיתית של התביעה הנזיקית אינה השבת הוצאות לקופת המדינה אלא נקמנות גרידא.

5. התביעות שהוגשו מפרטות נזקים של מיליוני שקלים, וכוללות גם בקשה לפיצול סעדים לצורך הוספת תביעות עתידיות לגבי נזקים שטרם התגבשו. אולם, המציאות היא, שרוב מבצעי הפיגועים הינם אנשים צעירים שלא צברו כל רכוש. כיון שעל פי הדין ניתן לתבוע רק את העיזבון של מבצע הפיגוע ולא את בני המשפחה, נראה כי עלות התביעה גבוהה מתועלתה. התביעה הנזיקית בנסיבות אלו היא צעד חסר תוחלת לנוכח העובדה שסכום העיזבון אינו מגיע אף לשברי אחוזים מסכומים אלה. לא נותר אלא לתמוה האם ניהול תביעה נזיקית ממושכת והקצאת משאבים לשם כך, על אף הידיעה כי העיזבון מזערי, אכן מבטאת דאגה לקופה הציבורית.

6. אי נוחות רבה מעוררת גם העובדה שצעד זה ננקט כנגד בני המשפחות של מבצעי פיגועים פלסטינים בלבד. נראה כי הדאגה לקופת הציבור, בדומה לצורך להבהיר כי המדינה תבוא חשבון גם בפן האזרחי עם מבצעי הפיגוע, איננה כה יוקדת כאשר המבצע ובני משפחתו משתייכים למגזר היהודי.

7. כאמור, המדיניות של הגשת תביעות נזיקיות כנגד עזבון מבצעי פיגועים מעוררת תחושה קשה של אי צדק וחוסר סבירות. לנוכח היותה מדיניות חדשה נבקש את התייחסותכם לאמור לעיל ובמיוחד לסוגיות הר"מ:

א. כיצד מתיישבת התביעה הנזיקית עם הפעלת תקנה 119 כנגד אותו עזבון עצמו, לאור התחיות שהובאו לעיל.

ב. האם אכן יש הצדקה להקצאת משאבים של הציבור לצורך ניהול תביעה כנגד עיזבון שברור מלכתחילה כי לא ניתן יהיה לגבות ממנו אף חלק זעיר מכספי התביעה?

ג. האם נערכה, לפני הגשת התביעה, בדיקה של גודלו של העיזבון שהותיר אחריו מבצע הפיגוע ושל כדאיות התביעה?

ד. האם הוגשו או יוגשו בעתיד תביעות דומות כנגד מבצעי פיגועים מקרב המגזר היהודי, או כנגד העיזבון שהותירו אחריהם?

8. פנייתנו איננה מהווה בקשה לפי חוק חופש המידע לקבל נתונים ועובדות, אך הזכות לקבל מידע אודות פעילות הרשות הציבורית, ובכלל זה אודות מדיניות וטעמיה, הינה חלק מזכות הציבור לדעת, אשר נמנית עם אבני היסוד של חברה דמוקרטית. כידוע, הנגישות למידע היא תנאי ליכולת הציבורית לפקח על רשויות השלטון ולגבש עמדה מושכלת באשר לפעילותן, ומהווה תנאי הכרחי להבטחת אמון הציבור ברשויות הציבור.

9. לאור האמור לעיל נודה על התייחסותכם.

בכבוד רב,

ענת גונן, עו"ד